

41/36 Yasin Suresi

1. “Yâ, Sîn” mukattaa harflerindedir. Anlamı için

bkz. www.fcr.com.tr/kuranaydinligi/hurufumukattaa

2. Bu ayetin çevirisi konusunda farklı görüşler öne sürülmüştür. Kûfeli bazı nahivciler, ayette geçen “mâ” edatını olumsuzluk edatı anlamında değerlendirirken, Basralı bazı nahivciler masdar veya ism-i mevsul (bağlaç) olarak değerlendirmişlerdir (Taberî, *Camî’l-Beyan*). Başta Katâde olmak üzere bu edatı olumsuzluk edatı olarak değerlendiren tefsirciler ayeti; “*Ataları uyarılmamış, bu yüzden gaflet içinde kalmış bir kavmi uyarman için...*” şeklinde anlamışlardır. Fakat görüşlerini desteklemek için delil getirdikleri ayetler (28/Kasas 46; 34/Sebe 44; 32/Secde 3), atalarının değil de kavmin kendisinin daha önce uyarılmadığından bahsetmektedir (Maturidî, *Te’vîlat*). Bu durumda ayete; İkrime’nin görüşü temel alınarak; “*Ataları uyarıldığı hâlde gafil kalan bir kavmi uyarman için...*” anlamı vermek mümkündür. Çünkü Kur’an’ın uyarılarına müşriklerin; “*Bu vaad, daha önce bize de atalarımıza da yapıldı. Bu, öncekilerin efsanelerinden başka bir şey değildir.*” (27/Neml 68) diye itiraz ettikleri açıkça zikredilmektedir. Dahası Mekkeli müşrikler de tıpkı Yahudi ve Hıristiyanlar gibi kendilerinin İbrahim yolunda olduklarını iddia etmektedirler (3/Âl-i İmran 67). Ancak bu görüşün ayete uygulanması durumunda devamında gelen “gaflette kalmış” ifadesinin başında yer alan “fâ” edatını anlamlandırma sorunu kendini hissettirmektedir. Bundan dolayı “mâ” edatını olumsuzluk anlamında değerlendirmek zorunluluk gibi anlaşılmaktadır. Fakat bu görüşte olanlar; “*Ataları uyarılmamış*” çevirisini de fazla genellemeci buldukları için yakın dönemde yaşayan atalar şeklinde bir kayıt düşerek her iki sorunu da ortadan kaldırmaya çalışmışlardır (İbn Atiye, *el-Muharrer*; Sealibî, *el-Cevahir*; İbn Kesir, *Tefsir*; Razî, *Mefatihü’l-Gayb*). Gerçekten de Kur’an, uzak atalar anlamına gelecek “âbâune’l-evvelûn” şeklinde bir ifade kullanmaktadır (37/Saffat 17; 56/Vakıa 48; 23/Müminun 24; 28/Kasas 36).

3. Mekkeli putperestler, atalarından aldıkları dini düşünmeksizin tekrarladıkları gibi sonucunu da fark edemiyorlardı. Önyargıları, geçmişe ve geleceğe bakışlarını köreltmmişti. Günübürlük yaşıyorlardı ve o kadar düşünüyorlardı. İbn Abbas, dünya ve ahiret hakkında doğru değerlendirme yapamadıkları şeklinde yorumlamaktadır (Firuzabadî, *Tenvir*).

4. Mağfiret; affetmek, günahı örtmek ve ıslah etmek anlamlarını içeren geniş kapsamlı bir kelime olup dilimizde de bu içeriğiyle kavramlaşmıştır. İlahi çağrıyı kabul edenlerin geçmişteki yanlışlarının affedileceğini ve kendilerine ödül verileceğini müjdeleyen bir ifadedir.

5. Ölülerin diriltilmesinden bahseden cümle, hem şimdiki hem de gelecek zamanı ifade eden bir cümledir. Dirilmenin gelecek zamana hasredilmesi, bu ayetin de başka ayetlerin de anlamını daraltmaktadır (26 ve 27. ayetler). Maturidî, “*Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyin! Onlar Rableri katında diridirler; ama siz bilemezsiniz.*” (2/Bakara 154) ayetini delil getirerek dirilmenin ölümün akabinde gerçekleştiğini dile getirmektedir (*Te’vîlat*).

6. Bu ayetin açıklaması için bkz. 64/Teğabün 6.

7. Tefsirciler, bu kıssanın Antakya'da tebliğde bulunan Hz. İsa'nın havarilerine yardım eden Habib en-Neccar olabileceğini söylemektedirler. Havarileri Rasul olarak değerlendirmenin Hz. İsa'yı ilahlaştıran Hristiyanlara özgü bir tutum olduğunu ve bunun taşıdığı riski göz önünde bulundurarak daha dikkatli davranmak gerektiğini düşünüyoruz. Oysa buna çok benzeyen bir kıssa 40/Gafir/Mümin 28-45. ayetlerde geçmektedir ve bu kıssanın açılımı gibidir.

8. Kur'an-ı Kerim'in ilk muhatabı olan müşrikler, taptıkları ilahları Allah ile kendi aralarında şefaathçi kabul ettikleri için, Kur'an onların inançlarına benzeyen bir kavmin ilah anlayışını örnek vermektedir (53/Necm 26).

9. Bu iki ayetin, inkârcıların 15. ayette geçen, "Rahman bir şey indirmemiştir..." iddiasına nazire olduğunu düşünüyoruz. Ocağın sönmesi de neslin kesilmesi anlamına gelmektedir.

10. Önceki iki paragrafta dirilme konu edildiği için bu ayetler dirilişin delilleri olarak zikredilmektedir (12-32. ayetler). Bu paragraf boyunca ayet kavramı açıklanmakta, göklerde ve yerde bulunan açık ayetler üzerinde insanın düşünmesi istenmektedir. Bu açık ayetleri anlamaya çalışmak yerine alışılmışın dışında olağanüstü ayet (mucize) bekleyenlere de helak tehdidi gelmektedir (43-50. ayetler). Geniş bilgi için bkz. 26/Şuara 2.

11. Gece, ölüme; aydınlık, dirilmeye benzetilerek bu sürekli değişim, öldükten sonra dirilmeye delil getirilmekte ve devam eden ayetlerde bu değişimin nasıl meydana geldiği izah edilmektedir.

12. Ebu Zer'in bu anlamlandırması için bkz. Buharî, Tefsir 36/251).

13. Felek kelimesi, yuvarlak kum tepesi, gök kubbe gibi oval, dairevi nesnelere için kullanılmaktadır. Razî de bu manayı tercih etmiştir (*Mefatihü'l-Gayb*). Güneş nasıl Ay'a yetişmiyorsa kimsenin ölümü de vaktinden önce gelmez (Bkz.48. ayet).

14. Bir önceki ayete bakılırsa üzerinde yaşadığımız dünya, hedefine doğru yol alan yüklü bir gemiye benzetilmektedir. Varacağı menzilde hayat devam etmektedir. Suda yüzen gemi nasıl batmadan yol alıyorsa, boşlukta yüzen gezegenler de öyle yol almaktadırlar. Ayette Nuh'un gemisinin kastedildiğini söyleyenler de vardır (*Zemahşerî, Keşşaf*).

15. Kâfirler ne gördüklerini, ne de görmediklerini anlayıp ibret alırlar. Yaşadıklarını anlamlandıramayanların geleceğini anlaması mümkün değildir. Ön ve arka deyimlerine muhtelif anlamlar verilmiştir (bkz. 9. ayet; ayrıca Maverdî, *en-Nüket*).

16. 45. ayetteki şart cümlesi bittiği hâlde cevabı 46. ayette gelmektedir. Ancak bu iki ayeti iki ayrı cümle yaptığımız takdirde Türkçe açısından şart cevap bağlantısını kurmak imkânsız hale gelmektedir. Bu nedenle lâfzî tercüme yerine, anlamsal bütünlük esas alınarak tercüme edilmiştir.

17. "Sûra üfürme" deyimi, çağrı ve ilan için boru çalmak şeklinde anlaşılmaktadır (*Zemahşerî, Keşşaf*). Trompet veya tef çalmak anlamına gelen "Nükıra fi'n-nâkûri" ifadesinin de bununla eş anlamlı kullanıldığı düşünülmektedir (74/Müddessir 8; Buharî, Rikak, bab 43). Mevcut hadis külliyyatı tedvin edilmeden önce yazılan Tefsir kaynaklarında sura üfürenin İsrail (as) adlı melek olduğu zikredilse de (Taberî, *Camîu'l-Beyan*), muteber kabul edilen 6 hadis kitabında bu isme rastlanılmamaktadır. "Sûr"

kelimesine boru veya boynuz anlamı verilmekte (Tirmizî, Tefsir 39; Darimî, Rikak 79), sûra üfören melek ismi açıkça geçmemektedir. Sadece sûrun sahibinin sağında Cebrail, solunda Mikail'in bulunduğu bahsedilen bir hadise rastlayabiliyoruz (Ebu Davud, Hurûf 1). Bir de sura sahip iki melekten bahsedildiğini görüyoruz (İbn Mace, Zühd 33). Eğer bu deyim boru çalmak anlamında anlamak gerekirse kıyametin ilanı olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü "sur" kelimesi lügatte; seslenmek, döndürmek ve parçalamak anlamlarına gelmektedir. Ayrıca "sur" kelimesini "suret" in çoğulu olarak "suver" şeklinde okuyan ve beden anlamı vererek ayeti, ruhların bedenlere üflenmesi ve dirilmenin gerçekleşmesi şeklinde değerlendirenler de vardır (Zemahşerî, *Keşşaf*; İbn Atiye, *el-Muharrer*; Zebîdî, *Tâc*; İbn Manzur, *Lisanü'l-Arab*). Bunu destekleyici rivayetler de yok değildir (Buharî, Büyü' 104, Tevhid 24). Ancak bu görüş zayıf kabul edilmiştir. Çünkü 39/Zümer 68. ayette "sûra üfürülmesi" deyimini, hem ölüm hem de diriliş ilanı olarak iki defa zikredilmektedir.

18. "Selam" barış, huzur, güven ve esenlik demektir. Cennet Allah'ın insanları davet ettiği selam yurdudur (10/Yunus 25; 6/En'am 127). Müminlerin oradaki münacaatı selam olduğu gibi (10/Yunus 10), Yüce Mevlâ da onları bizzat selamlamaktadır.

19. Burada ahid, Allah'ın kullarına hükmünü bildirmesidir. Geniş bilgi için bkz. 7/A'raf 26, 37, 171-173.

20. Devamındaki ayete bakılırsa müşriklerin Hz. Peygamber hakkında şairlik suçlamasına cevap verilmektedir.

21. Mülkün anlamı için bkz. 25/Furkan 2.

22. Sübhan sıfatı; Allah'ın eksikliklerden uzak, mükemmel sıfatlara sahip olduğunu anlatır (68/Kalem 29).